

KRŠĆANSTVO S LJUDSKIM LICEM

Danas je više nego očito da se religije ne mogu vrednovati samo po onome što uče nego prije svega po onome kako žive to učenje. Vjernost izvornoj poruci prvo je i nepreskočivo mjerilo svake autentičnosti. A upravo pregled zbivanja u svijetu pokazuje da u naše doba religije zabrinjavajuće sudjeluju u ratovima, mržnji, podjelama i nasilju. Dostatno je podsjetiti na takva žarišta: Alžir, Sjeverna Irsko, Iran, Palestina, Pakistan, Indija, Čečenija i mnoge druge zemlje Afrike i Azije. Doduše, nije uvijek riječ o vjerskim ratovima, ali je teško zanijekati da religiozni ljudi nisu duboko i nepovratno uvučeni u taj koloplet zla. Dapače, čini se da svuda ondje gdje se vode krvavi obračuni religije više služe za poticaj tim svađama nego što su tihi i skromni pomiritelji posvađenih naroda i plemena. Ako je pak posrijedi zloraba religije u političke svrhe, kako to da vjernici jače ne dignu svoj glas protiv te zlorabe i zašto se jasnije ne ograde od svega što se u ime njihove religije poduzima? Naravno, nije lako na to pitanje odgovoriti, ali se zato ne smiju nijekati činjenice i stvarni događaji u našem vremenu.

Neki će odbiti takve prigovore tvrdnjom da se to njih zapravo ništa ne tiče, jer su kršćani uvijek bili dosljedni u svojoj vjeri i vjerodostojni u svojem življenju. Na žalost, to ne stoji. Povijest obilno pokazuje da su kršćani kroz svoju dugu povijest prolazili slična stanja i istovjetna ponašanja, pa ih prošlost neprestano demantira. Još više, samo su ih svetački primjeri i kušnje siromaha izbavljivali od potpune izdaje evanđeoskoga poklada. No kako je svijet u mnogim stvarima unapredovao, za kršćane današnjice ostaje prvo i temeljno pitanje ono o zaostajanju za ljudskom slikom svijeta. Ako naime kršćani nisu u stanju ponuditi svijetu bolje primjere i ljudskije ishode od standarda građanskog društva, onda takvo kršćanstvo svijetu i ne treba. Otud konačno potreba da se kršćanstvo oslobodi od svojih ideoloških natruha i prihvati ljudsko biće kao cilj svojih napora i nakana. Stara igra dokazivanja svijetu da pogrešno misli izgubljena je i istrošena. To spada u filozofiju i nije još kršćanstvo. Danas religije mogu privući pozornost jedino vjerodostojnošću svojeg življenja i dobrotom svojih pothvata.

Za takvo opredjeljenje u korist čovjekova dobra i služenja njemu - što možemo nazvati integralnim humanizmom - kršćanstvo ima dodatno opravdanje i poticaj u Evanđelju i učenju Drugoga vatikanskog koncila, koji jednako stavljaju naglasak na kristološke odrednice stvaranja, smisla življenja i ljudskog spasenja. Bog naime

postaje čovjekom da bi čovjek mogao uopće doći do Boga. Od tog trenutka čovjek nije više svojemu bližnjem neprijatelj nego brat, jer tek uspostavom spomenutog odnosa dokazuje svoju vjeru u Boga. Izvan toga je sve ideologija i struktura. To onda postaje kršćanstvo s ljudskim licem - u značenju bogočovještva - a ne ideologija lažnog monoteizma bez čovjeka ili čak protiv njega, što se u shvaćanju vjere znalo na žalost događati, na štetu Crkve i njezine vjerodostojnosti. Stoga teologija i filozofija, sociologija i psihologija dolaze mnogo poslije i gotovo ništa ne znače bez te temeljne odluke u korist bližnjih i napuštenih.

Protivno takvu kršćanstvu s "ljudskim licem" i izbora u obranu čovjeka i njegovih prava, u nas se u zadnje doba razmahao stanoviti pesimizam kršćana, često bez ljudskog lica, koji udara nemilice na svijet i uvećava njegove grijehe, ne osvrćući se uopće na vlastite propuste, nerijetko to sretniji što je svijet nesretniji. Toliko smo zabrinuti samo za sebe i svoje istomišljenike da nam svi drugi nužno postaju neprijatelji, pa je bolje da propadnu i da ih više nema. Tako dolazimo do eskalacije apokaliptičnog mentaliteta kršćana, političkog podrijetla, što je u očitj opreci s izvornim učenjem samoga kršćanstva. Ako je čovjek naša svrha i ispit naše savjesti, onda nam smrt i propast svijeta ne može biti priželjkivani cilj. Ako vjerujemo u trojedinoga Boga, utoliko vjerujemo u čovjeka, a ukoliko pak vjerujemo u čovjeka, onda nam ne može biti svejedno što će se s njim zbiti u povijesti. A mi bismo htjeli biti prije Boga i umjesto njega suditi ovaj svijet, umjesto da mu služimo i tako ga spasimo.

Tko i površno poznaje povijest religija i prošlost kršćanstva, tome će biti jasno da su na djelu uvijek iste kušnje nepovjerenja u čovjeka i Boga, što redovito ide skupa, a to potvrđuju brojne sekte koje upravo ulaze u ludilo samouništenja jer nemaju dovoljno povjerenja u ljude i njihovu dobrotu. Zato danas brojne kršćane - one bez ljudskog lica koji s neskrivenim zadovoljstvom uvećavaju broj svojih neprijatelja - salijeću tri napasti: neki maniheizam, koji sve vidi u mračnim tonovima i zlokobnim ishodima, gdje su svi potpuno zli osim onih izabranih; neki gnosticizam, koji predviđa ili se barem boji pobjede Sotone i njegovih slugu na zemlji; konačno, neka užarena i ksenofobična apokaliptika što neprestance proriče kraj svijeta i nestanak "zlog" svijeta u plamenu osvete i kazne, jer smo naravno samo mi dobri.

Odgovor na te izdaje i zaokrete valja tražiti u molitvi, povjerenju, dobroti, čovjekoljublju, optimizmu, nadi i vjeri. Vjeri u Boga i čovjeka. Jedini istinski neprijatelj kršćaninu je on sam, "stari čovjek" u njemu. Drugo su sve projekcije i opravdanja.

Željko Mardešić